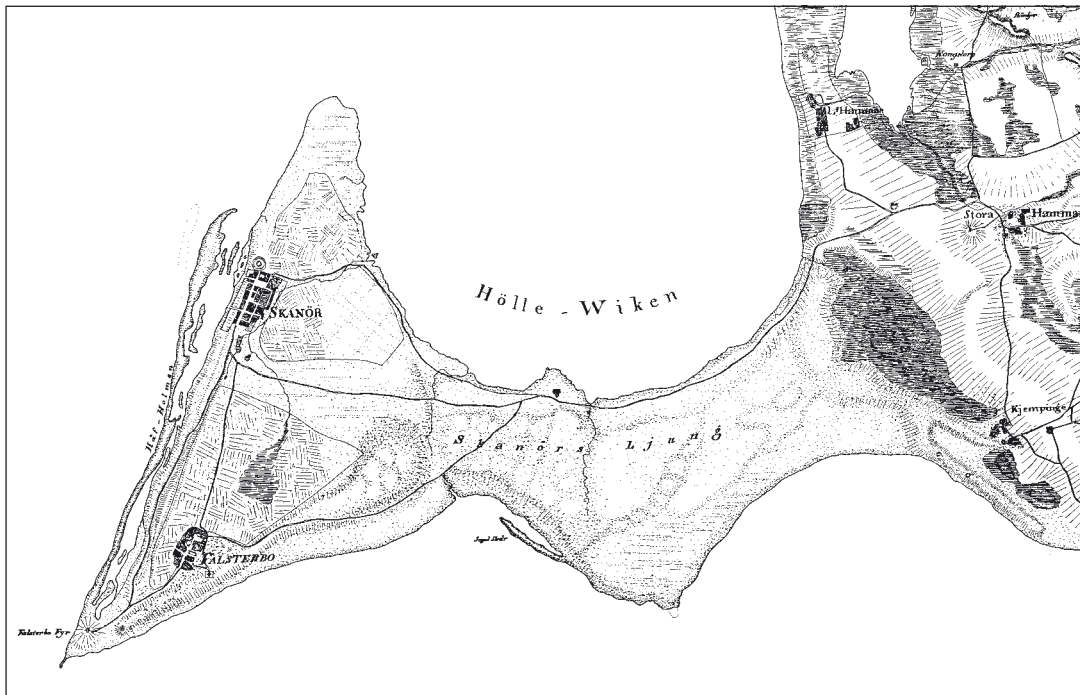

PRIS 20 KR

Utdrag ur 1812-1820 års Skånska Rekonoseringskarta, avritad av Mättningskontoret i Trelleborg 1979.

Reporters på Ljungen

Lars Dufberg har sammanställt några resebeskrivningar från slutet av 1800-talet. Lars Dufberg är årets mottagare av Callunas Kulturpenning som kommer att delas ut på årsmötet i april.

För fyra år sedan gav Calluna ut en antologi med titeln "Resande över Ljungen". I skriften hade samlats inte mindre än 12 reseberättelser från tiden 1749 till 1917. Under den tiden tillkom emellertid i Trelleborgs Allehanda en del små, oansenliga och nu okända beskrivningar av tyvärr föga kända författare.

För många år sedan fick jag tillfälle att låna tidningens lägg från bl a åren 1877-1881. Ur dessa kopierade jag bl.a. beskrivningar om förhållandena på Falsterbonäset. Av dessa återges först avsnitt ur ett kåseri från 17 juli 1878 under rubriken revy. Författaren till detta - Rolf Frid - var en av de få som inte uppträdde under pseudonym:

Den första anblick, som mitt öga mötte var naturligtvis det vida hafvet med dess strand, rik på tang och lera, båda i sin stad nyttiga för innevanarne. Men det dröjde ej länge förrän den rika slätten med dess vajande skördar, små näpna kullar, strida vattenfårar och många, men väl tillslutna, kyrkor, utbredde sig för mina förtjusta blickar. På länge har man ej haft så rik skörd som i år, och dessa fält med sina herliga grödor

åstadkommo därför en förnimmelse, som innehöll en bön af tacksamhet till all god gåfvas gifvare.

Men, färden gick raskt undan. De bördiga fälten utbyttes småningom mot sandjord, och snart möttes ögat af oändliga slätter, bevuxna af ett kort gräs, som svårligen kan skänka föda åt andra djur än får och gäss. I närheten af Hammars by pågä flitigt odlingar; man förvärfvar många fält från heden genom att vända om jorden och sedan beså den, men i närheten af Skanör förderfvas jorden ärligen i stället för att förbättras. Rationelast skulle det väl vara, att lägga tången på jorden i stället för att begagna den till stängsel, att vända heden och beså den med skogsfrö i stället för att deraf skära "poss" till eldning och taktäckning. Det är sannt, att dessa åtgärder ej skulle bereda några fördelar åt nuvarande egaren, men man eger väl skyldighet, att äfven tänka på framtiden, då, om skog planteras, denna jord kanske blir den mest vinstgifvande i Skåne.

Men vi lemna dessa ekonomiska funderingar

Sedan sist.

Så blev det vår i år också! Efter en välbehövlig vila under jul och nyår har styrelsen krupit ur idet och fortsatt sitt idoga arbete för föreningen.

Utställningarna om bildandet av kommunerna på 1800-talet och "Projektet som aldrig blev av", har visats på Höllvikens bibliotek under februari. Samtidigt arrangerade vi en Bokloppis med insamlade böcker.

Samarbetet med Bibliotekets Vänner i Höllviken inleddes med ett gemensamt arrangemang den 4 mars och fortsätter i september då Bertil Svensson kommer att berätta om sina möten med Sten Broman.

Calluna kommer under maj att vara värd för Skånes Hembygdsförbunds kretsmöte. På dessa möten träffas representanter för de olika föreningarna inom ett område och utbyter erfarenheter, ger varandra tips och diskuterar problem och får råd. Det kan gälla samlingar, bildarkiv, byggnader eller hur man bygger upp en hemsida på Internet.

Byggnader och samlingar har vi inga, men ut på Internet ska vi segla. Vår nya hemsida är klar för lansering. Du kommer att hitta oss på www.calluna.nu. Hemsidan är tänkt att byggas ut med tiden så att man här kan hitta det mesta som gäller Ljungens historia men till att börja med presenterar vi föreningen och lägger ut alla nimmer av vår tidning På Ljungen för nedladdning.

Red.

Skanörs prästgård före branden 1885 med den av Linné omtalade linden som enligt legenden skulle vara planterad av drottning Margaretha.

– som nog oss förutan inses och tillämpas – och återvända till målet för vår resa: Skanör. Redan från Hammars hög hafva vi kastat en blick öfver de båda märkliga syskonstäderna Skanör och Falsterbo. Vi hafva under våra fötter sett den milslånga, ofruktbara slätten, de uppspirande planteringarne af ungskog på en liten del den samma, det långa näset, de båda städerna med sina röda tak inbäddade i grönt, samt slutligen det oändliga hafvet, på hvars yta en mängd af fartyg taga sig ut som hvita svanor i det strålände solskenet

Den tålmodspröfvande heden tager ändtligen slut; vi passera förbi den lilla trefliga lotsstationen och köra in på Skanörs knagliga gata. Här, liksom nästan öfverallt annorstädes, öfverensstämmer ej verkligheten med den förut fattade mening. Skanör är en rik stad, då man har råd att lägga gödsel ej allenast som gårdesgårdar utan äfven på taken i stället för halm; och den är en treflig stad med sina smånätta hus, inbäddade i trädgårdstappor. Efter den förhärjande eldsvådan har den vunnit mycket, emedan de nyuppförda husen, moderniserade och försedda med spåntak tager sig förträffligt ut vid sidan af den gamla staden.

Vidare finnes här att anmärka: det gamla rådhuset med det illa stensatta torget och planteringen, som likväl ej är synnerligen grön, den antika kyrkan med sin fridfulla kyrkogård, den trefliga prestgården med sin 1.000-åriga lind; samt slutligen den kulle, der man tror att ett slott fordomtida varit beläget. Gästgifvaregården utmärker sig för sin ålder och sin goda mat och gångbanorna för sina kantiga kisselstenar.

Derifrån gick färden åter öfver den ödsliga heden, fram till den grind, som från den afstänger staden Falsterbo. Dermed börjar

ett arbete, som är för mycket till och med för två hästar; inom staden har man nämligen ej fått bugt med flygsanden, utan ligger den så djupt, att vagnens hjul nedsjunker ända till nafveln. Der finnes en gammal kyrka och en ny skola, men att komma till dem är sannerligen ingen lätt sak. Äfven finnes en stor sandslätt, som kallas för torg och som kunde vara treflig, blott man var i stånd att färdas derå som i alla andra städer.

Målet ställdes sedan mot Falsterbo fyr, men, när man kommer från staden och skall beträda vägen dit, hoppar man ur askan i elden. Svårt är att färdas öfver stadens gator af flygsand, men än värre är att skakas framåt öfver den knagliga heden. Att följa de smala spåren är en omöjlighet och att hålla sig uppe på gräsvallen är lika svårt. Derfor är äfven vagnen hvarv ögonblick färdig att välta och den dödliga stofhyddan skakas som om den befann sig i en centrifugalmaskin.

Bättre väg borde staden kunna bestå sig, men, kanske tänka höga vederbörande, att, den som vill se något skall äfven slita därför. Resan lönar sig därför, oaktadt detta obehag, ty fyren är verkligen af intresse att beskåda. Det 80 fot höga tornet med sin dyrbara apparat och sin herliga utsigt öfver hafvet gör ett godt intryck, lika väl som den lilla ödsliga kolonien, omgifven af de brusande böljorna samt från verlden skild af den kala heden.

Derifrån gick sedan hemfärden under lust och fröjd, hvarför äfven denna dag utgör ett af mina käraste minnen, angenämt och lärorikt, kanske mest därför att den skänkte mig en praktisk erfarenhet: att den skånska jorden, äfven i sitt sämsta skick, innehåller rikedomar, som blott vänta på, att af inneväranne blifva inhöstate.

Några dagar senare – den 31 i samma månad – gjorde en kollega till Frid ett besök i trakten, kanske för att själv bilda sig en uppfattning om förhållandena. Även ur hans beskrivning – införd under pseudonymen Pepin Telefonson – är en del värt att citera:

Under min vandring på den milslånga Ljungen fick jag tillfälle att göra tvenne mycket lärorika och beaktansvärda anteckningar:

1:o) kom jag under den tryckande solvärmen på den ljusa idén, att det allt icke skulle vara så illa, om her och der, hvar man lade sig, det uppväxte sådana der kurbitzer, som salig profeten Jonas lade sig till med vid ett tillfälle.

2:o) mötte jag en hisklig tjur, som eljest gick och betade ljungknoppar. Ja om det var en tjur eller en annan individ af släktet Buh – om den kom i fiendtlig eller vänlig afsigt, vill jag låta vara osagt, men jag antog emellertid det förra och tog därför mitt parti, steg upp på närmaste upphöjda ställe, i agt och mening att derifrån besegra honom med min jargon.

"Min käre tjur", började jag mitt uppbyggelsefulla tal, "hvarför göra ett sådant väsen af ingenting? Du rusar ju blindt åstad, alldeles som du vore nå'n slags kritici..."

Detta hade åsyftad verkan: den lomade förlägen utaf samma väg, som den kommit. Förmodligen skämde han öfver jembförelsen.

Vid framkomsten till staden vill jag här genast öfverlemna ett par af mina första intryck:

Korna gå här ut på egen hand, för att studera naturen och äta frukost. Om qvällarne ge de sig alltid hem på bestämd tid och stå så under tålig förväntan och – knacka höll jag på att säga! – råma tills de bli insläppta. Det är ett mycket vackert drag hos oxar under det många individer af "gens humana" (det är: det menskliga släktet) knappast veta, hur dags de skola gå hem om qvällarne.

Den andra anmärkningen tillkom vid ett tillfälle, då jag qvarglömt min käpp på stadens kyrkogård. Jag erinrade mig min glömska, då jag vid nästa grafställe varseblef några snatrande gäss och jag återvände för att hämta denna såsom något försvarsmedel, men något sådant behöfdes alldeles icke, ty mina föregifna fiender makade sig mycket beskedligt ur vägen, då de varseblefvo mig. Jag drog deraf den slutsatsen, att det fanns ovanligt snälla gäss i Skanör den dagen! Kors, hvad man kan förtala sig!

För öfrigt såg jag intet märkvärdigt i Skanör. Jo, det är sannt: stadens värds hus, som är ett riktigt mönster för ett sådant: goda sängställen, god mathållning och ingen utskänkning av spirituosa – se der något som

man sällan träffar på å så afsides liggande gästgifvaregårdar – för att icke tala om de stora hotellerna – "de Esperöd" och allt hvad grannt de heta.

Jag sammanträffade här med ett par glada Stockholmare, hvilka äfvenledes funno sig utmärkt väl derstädes. Vi besågo tillhoppa Skanörs trogne tvillingbroder Falsterbo och dess märkvärdigheter, hoc est: kyrkan. Hvad man vet om denna kyrkas ursprung – vet jag verkligen icke, men jag vet i så fall så mycket som mången lärd professor och deröfver är jag stolt. Men jag fick af en del af stadens äldre qvinliga inneväranne den värdefulla upplysningen, att den har stått "se'n före syndaflo den". Vidare vet jag att allmogen deromkring af ålder brukat offra till denna kyrka. Mitt offer nedlades inför kyrkvaktarens fot sedan jag sett mig riktigt omkring bland relikerna, hvilka isynnerhet utgöras af några helgonbilder, hvaraf en af "den helige Christoffer".

För öfrigt vill jag, såsom karakteristiskt för dessa städers inneväranne nämna den öppenhjertiga gästfrihet och, så att säga, naturlighet som är så i ögonen fallande för den, som är van vid stadslifvets tvång och "etikett".

I april tre år senare fick ännu en av tidningens medarbetare – signaturen Qvartus – lust att studera förhållandena i landets sydvästligaste del. Han tog sig först med det moderna forskaffningsmedlet ångtåg till Trelleborg. Besöket

Gamla Torg i Falsterbo med djupa hjulspår i sanden

i där inleddes med att "tillfredsställa magens fordringar". Här får författaren emellertid själv fortsätta med att berätta hur han upplevde trakten:

Sedan jag hvilat öfver natten hos min hederlige värd och besett bygdens märkvärdigheter företogo vi en resa till de uråldriga, men obetydliga städerna Skanör och Falsterbo. Som ingen jernväg ännu förbinder

Vem skriver vår historia.

På ett årsmöte för några år sedan fick vi frågan om varför det inte fanns någon i styrelsen som var barnfödd på Ljungen. Svaret blev, att naturligtvis var alla som ville arbeta med vår historia välkomna i styrelsen, men vi hade inte hittat någon som var intresserad.

Vi som startade föreningen var födda i Malmö, Göteborg och Stockholm och det är kanske inte så konstigt som det låter!

För den som är född på en ort är historien självklar. Den är en del av en själv. Det är inget man behöver läsa om eller forska i. Men för den inflyttade och för den som bara varit sommarboende på en ort i några år uppstår frågan om varför det är så eller så.

När "urinneväranne" talar om Ljungbaren eller Shellmacken, om Johan Nils och Anders Gören så är det som grekiska för den nyinflyttade. Var låg det och vem var det?

Omkring en tredjedel av Ljungens befolkning är inflyttade de senaste 30 åren, lika många är födda efter 1970. Alltså kan bara en knapp tredjedel ha upplevt t.ex. Ljungbaren!

Det är fortfarande dåligt med "urinneväranne" i styrelsen men vi har skapat en referensgrupp som arbetar ungefär som en studiecirkel, man möts med jämna mellanrum och pratar kring ett frågeformulär. Den senaste tiden har det gällt uppgifter om butikerna eftersom det är aktuellt till den bok vi håller på att skriva. För oss "nybyggare" har det varit till ovärderlig hjälp att ha tillgång till denna kunskapskälla och vi hoppas kunna fortsätta med nya projekt i framtiden.

ChK

Falsterbo fyr omkring 1870. Man har ännu inte höjt stengrunden på husen, det gjordes efter den stora "stormfloden" i oktober 1872.

dessa båda städer med öfriga delar af världen, [Det skulle dröja ännu 23 år innan man kunde åka tåg direkt till Falsterbo.] måste resan företagas med vanliga hjuldon, hvadan vi i sakta mak skredo fram genom byarne, på de knaggliga skånska byvägarna, som på många ställen voro högst otrefliga att befara. Isynnerhet var så förhållandet med vägen mellan Rengs och St. Hammars byar; å den förras område gick ej an att färdas fort, ty man kunde då befara att kastas öfver ända midt på vägen, alldenstund den ena halsbrytande hålan efter dan andra ovillkorligen måste passeras; å den sednare, eller St. Hammars bys område, egde motsatsen rum. Der voro å en lång sträcka den smala vägen ytterligare inskränkt genom påkörnt lagningsämne, lagt i högar längs utmed ena hälften af vägen, öfver hvilka högar vi, till följe af möte med andra körande, nödgades passera. Då jag uttryckte min förvåning öfver att ett dylikt oskick kunde få existera å de allmänna vägarne, helst i en ort, der välmåga och ordning å allt annat tycktes hafva tryckt sin stämpel, svarade min beskedlige värd: "Den frie landtmannen gör här som han vill! Vägarne lagas, synas och godkännas af dem sjelfe; krono-betjeningen har ej med sådant att skaffa, och då dertill kommer, att ingen vill i ortens tidningar påpeka ofoget, får det fritt passera år efter år. Sådana vägarne nu äro, ha de varit i många år, utan åtal. Likväl är det många, som nu börja smått knota öfver att vägen här hvarje sommar skall till halva

sin bredd belamras med dylika gruskullar, och det är icke osannolikt, att åtal snart kommer att väckas mot vederbörande vägegare".

Sedan vi lemnat Hammars by bakom oss, nalkades vi den s. k. Skanörs Ljung, en ödemark om kanske några tusen tunnland, på trenne sidor begränsad af hafvet. Som vägen här var något bättre, och synkretsen dessutom betydligt vidgades, gjorde vi halt vid ett litet kyffe vid vä-

Rummet såväl som möbelmanget, samt värden och bieren, voro i den förträffligaste harmoni; allt befanns vara långt under medelmåttan.

gen, för att taga trakten i något närmare skärskådande. Medan jag betraktade marken under mig, som utgjordes af rena hvita sanden, med derå växande Ljung, och den mot stranden rullande vägen, som afsätter hafstång m.m., inbjöds jag af min värd att komma in i kyffet och sedan läska mig med några droppar af de vätskor, som fans i brunnen der bredvid. [Att gubben var "Truls i Brunnen" förstår väl dagens läsare direkt.] Glad att få, såsom jag tänkte, ett glas friskt vatten att svalka mig med, gick jag in i lokalen, som syntes vara mycket anspråkslös. Derut-

innan bedrog jag mig ej heller. Jag tror näppeligen i hela Sveriges rike finnes maken till bierstuga. Rummet såväl som möbelmanget, samt värden och bieren, voro i den förträffligaste harmoni; allt befanns vara långt under medelmåttan. Snart lemnade vi kyffet, och fortsatte vår väg utåt den ödsliga heden, der en och annan mager ko, några dito får och gäss, voro de enda lefvande varelser jag kunde upptäcka. Sedan vi kommit något längre utåt, syntes heden få ett annat skaplynne. Sandkullarne voro beklädde med vacker, lof-vande ung barrskog, och en lifligare grönska framskyntade deremellan. Sådant var dock endast förhållande med en liten del af den stora heden. Snart voro vi inne på Skanörs och Falsterbos områden, och den nakna heden låg åter utbredd för våra blickar. Här sågs hjordar af kor och flockar af gäss i all endragt gå om hvar-andra, sökande med begärlighet efter de få grässtrån, försynen låter uppspira mellan videbuskar och Ljung. En och annan råbock spatserade i sakta mak jemte hyren [herden] bredvid boskapen, medan i fjärran, å de halvvägar som gå här och tvärs, en och annan fora syntes glida fram mot städerna med oasens dyrbaraste alster, hvilket under namn af torf hemforslas för att tienstgöra som brännmaterial i stället för kreatursspillningen, som fordom utgjorde deras favoritbränsle. Ankommen till Falsterbo, skulle man kunna tro att staden vore öde och tom. De få invånarne hålla sig troligtvis mest inom hus, åtminstone var det ganska få vi sågo i staden, hvars för öfrigt sanduppfyllda gator äro mycket svåra att trafikera för en ovan och främling. Vi skyndade derfor att bese dess uråldriga kyrka, som hotas att blifva begraven af flygsand, och derefter fyrtornet hvars respektabla höjd väcker främlingars uppmärksamhet. Sedan vi kastat ögat mot Skanör med sin nya hamnanläggning, och lofvat helsa på der en annan gång, återvände vi i skymningen till landsbygden.

Gå med i
Kulturföreningen Calluna
Sätt in 75 kr på postgiro 250862-0

1908 sköts en varg i Ljunghusen. Trettio år senare erindrar sig Gustaf A. Hellberg hur det hela gick till. Texten är alltså skriven i juni 1939. Vargen var inte helt vild. Den anses ha rymt från ett resande menageri i Ystad.

Det blev dock inte sista gången en varg sköts på Ljungen. 1984 sköts en varg av polisen efter en jakt per bil. Den hade då följts i tidningar och tv under flera månader på sin vandring söderut genom Sverige.

Nedanstående varg kan beskådas på Falsterbo museum där den, efter att i många år ha stått på Malmö museum, nu befinner sig.

Vargjakt på Ljungen för 30 år sedan.

Med anledning av en artikel i sds den 25 september med ovanstående rubrik kan det måhända intressera, om Vargen skulle leva upp igen, att få reda på hur det verkligen gick till, när han gick till sällare jaktmarker.

Jag hade då nyss byggt en villa på det s.k. Mårtenssonska området och kvällen före, alltså den 31 augusti blev jag av Mårtensson ombedd att följande morgon följa med honom och hans broder Dahlberg för att skjuta rådjur. Detta var tyvärr omöjligt, eftersom jag ovillkorligen måste till Malmö på morgonen. Jag satt på min veranda och inmundigade mitt morgonkaffe, då jag hörde ett skott och en stund senare kom de båda jägarna bärande på ett större djur. På min fråga: "Jaså ni fick ett rådjur" svarade Mårtensson "Nej, det är vargen" och kastade ned den framför min tomt. Då jag kom dit

Sten och Elisabet Fredriksson utanför sin villa i Ljunghusen där Dr. Rosenius såg vargen.

sade Mårtensson "Jag sade till Dahlin att vi skulle skynda oss hem innan ingenjören gick, för att få veta om det är en varg och inte en hund det här med". Sedan berättade de som följer: Dahlin gick före och ställde sig på passet medan Mårtensson gick igenom skogen för att driva ut det eventuella rådjuret. Rätt som det var small ett skott och Mårtensson rusade till Dahlin och frågade: "Var det ett rådjur?". "Nej, det var nog vargen" svarade Dahlin. "Bommade du?" undrade Mårtensson. "Nej han fick vad han behövde" sa Dahlin. "Var är han?" undrade Mårtensson. Dahlin pekade, "Han gick över gärdsgården där". När de kommit över fann de vargen död på fältet.

Förhistorien lyder: Fruarne på området hade litet emellanåt sett en ovanlig "hund" i skogen och får hade rivits, ena natten i Hammar och andra natten vid Skanör. En kväll satt vi några bekanta på

apotekare Fredrikssons loggia, som vette mot sjön. Ljungen framför var då ej planterad utan fältet var fritt. En i sällskapet sa: "Nej, men se en så stor hund som springer på vallen". Dr. Rosenius, som var närvarande tog en kikare och förklarade: "Nej, det är ingen hund. Om jag inte ansåg det vara omöjligt skulle jag säga att det var en varg". Från den dagen talades om att vargen varit framme igen och rivit får. Skallgångar anställdes, men utan resultat. Stor oro rådde för barnens skull och man drog allmänt en lättnadens suck när besten fått sin bane.

Allmänna samtalsämnet på taget in till Malmö på morgnarna var då naturligtvis "vargen" som ingen trodde på. Hur mär "vargen" och hälsa "vargen" fick jag ständigt höra till dess jag meddelade att de kunde gå till min villa och titta på den.

Enligt Mårtensson fick järarna 50 kr i skottpengar samt 50 kr av museet i Malmö för vargen.

Det är riktigt att sopåkarna tog vargen (som låg på avskrädeslären vid museet) med till avskäpningsplatsen för sopor där den senare fick grävas upp igen. Det blev stor uppståndelse när intendent Gylling som var konservator saknade den.

Som ett kuriosum kan nämnas att samma år (eller året förrut) tog fiskare Göransson (Anders Gören) en svärdfisk i sundet utanför och sålde som "svärdfiskbiffar". Jag kom för sent för att få köpa "svärdet". Det var redan sålt till en konduktör vid Falsterbobanan.

Händelser i Falsterbo på 40-talet.

Den välkände advokaten har en sommar- dag i slutet av kriget som vanligt startat sin golfgrunda kl. 06.00. När han lämnar 16:e green för att ansluta till den lilla gruppen fågelskadare uppe på klitterna händer följande:

Bland fågelentusiasterna är hans son e.w., den kände fågelprofessorn och tre andra ungdomar. Plötsligt hörs motordån från norr. Från Köpenhamnsområdet kommer på låg höjd en me 109. Den gula nosen blänker i morgonsolen. Larmklockan ljuder borta vid fyren. Iv-kanonerna bemannas.

En pjäsmedlem lämnar i största hast det provisoriska avträdet intill pjäsplatsen. Han faller raklång i sanden med byxorna runt fotknölna. Två skott ljuder och jaktplanet störtar i havet 4-5 km söder ut.

När ew återvänder hem, sitter fadern och trottchefen i samspråk. Den senare som är studiekamrat med advokaten har just bett denne att inte nämna för någon morgonens incident. *Man hade ju glömt skjuta varningskott!*

På banan hade tidigare införts en provisorisk regel vid 15:e tee. Om under slaget kanonerna öppnar eld fick man göra omslag utan plikt.

Det kan nämnas att 50 år senare berättade en diplomat – medlem av Falsterbo Golfklubb – denna lustighet för ett antal medlemmar i Falkensteins golfklubb i Hamburg. Någon påtaglig munterhet kunde ej förmärkas bland tyskarna, dom anade förmodligen vilka man försökte beskjuta.

En annan händelse med anknytning till Falkensteins golfklubb inträffade i slutet av 40-talet. Falsterbo golfklubb var vänklubb med den tyska klubben och därför hissades på 30-talet hakkorsflaggan vid klubbhuset när vänskapsmatch spelades.

Den stora röda flaggan hittade under-teknad och en kamrat på vinden i klubbhuset ett par år efter kriget. Vi överlämnade den så småningom till golfklubbens tränare Alec Kemp. I ökenkriget hade han tjänstgjort under Montgomery mot tyskarna. En personlig triumf kände han måhända när han av den förhatliga röda flaggan med svastikan nu kunde sy harmlösa greenflaggor åt klubben.

e.w. bevittnade en dag 1944 hur en Liberator på låg höjd flög in över Ljungen väster ifrån. Efter sig hade den en me 210 som utan att öppna eld över svenskt territorium förvissade sig om att bombaren störtade utanför Iv4:s skjutfält i höjd med Ljunghusens golfklubb.

En tid därefter stod jag och min bror på stranden nedanför Falsterbohus och bevittnade när bl och hans kamrat kom paddlande i sin kanot från Ljunghusen- hället. På släp hade de en gul, till hälften uppblåst livräddningsflotte. Flotten som fiskats upp ut bombplanet innehöll spännande artiklar. En signalpostol, tuggummi, kartor, morfinsprutor m.m. plockades fram inför våra lystna ögon. b.a. och andra för mig okända pojkar lyckades senare den sommaren få upp en ratt.

1954 var jag med vänner i båt vid ned-

slagsplatsen. Vi försökte lokalisera vraket och den av oss som var den skickligaste simmaren dök upprepade gånger på 6-7 meters djup. Inget fanns att se. Sanden döljer snabb saker och aluminium oxidernas och bryts ned.

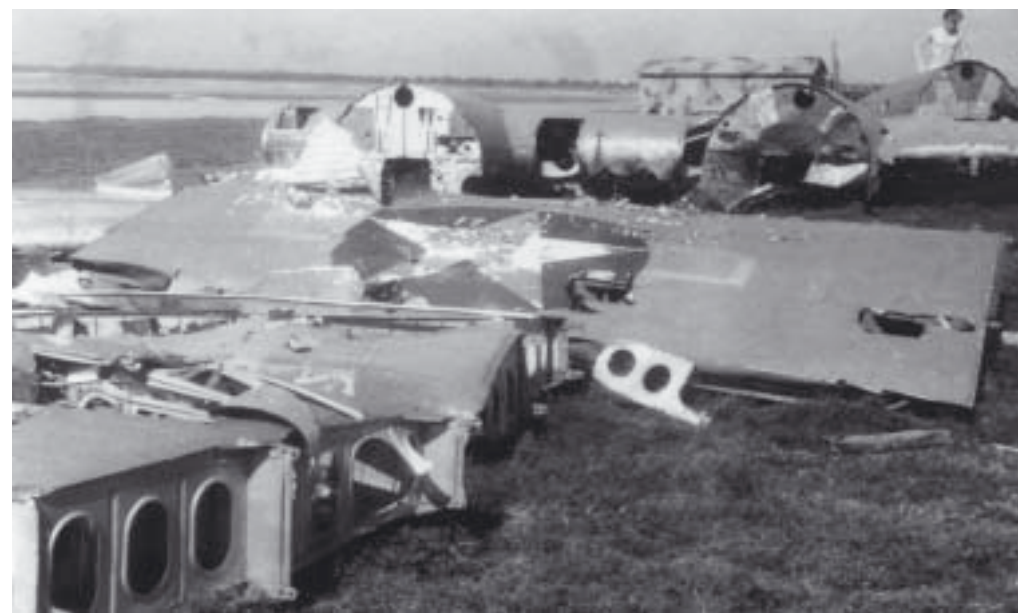
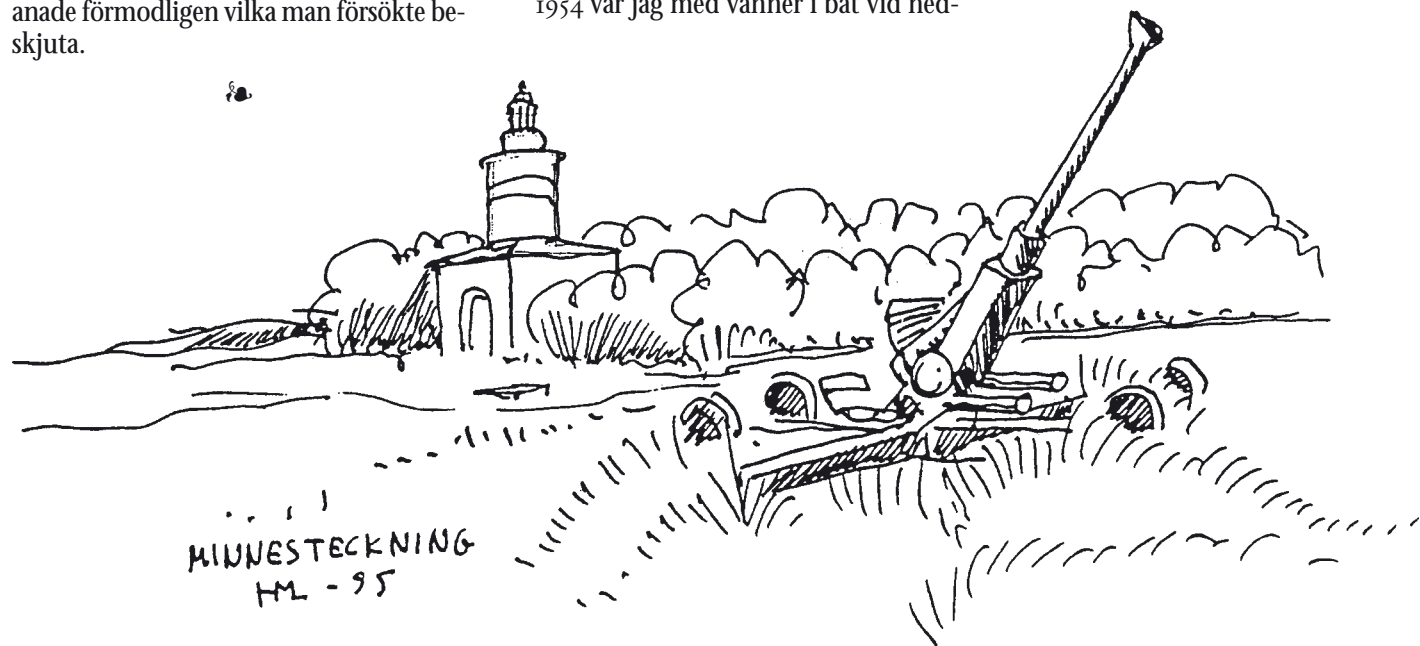
En vän till mig hade en gräslig upplevelse sommaren 1944 på 13:e hälets green. En me 109 kom med ett frukansvärt dån flygande in söderifrån på låg höjd. Min vän hötte med näven mot piloten vars flinande ansikte var väl synligt under huven. Sekunden efter girade planet tvärt babord runt fyren. Han trodde hans sista stund var kommen, men jaktplanet satte kurs syd-västvärt mot Danmark.

En annan dag sommaren 1944 störtade en Mosquito vid Fotevik. Det bevittnades av många och man var snabbt på nedslagsplatsen.

Planet hade gått i marken och slagit runt ett par gånger men piloten överlevde om än med blodigt ansikte. Tillskyndande militär förde bort "fängen" stående på ett lastbilsflak.

Fängslandet var ej allvarligare än att den unge flygaren redan samma kväll befann sig på Höllvikens dansbana.

hml

Författaren som är arkitekt skriver även om Falsterbos arkitekturhistoria. Han har i årtal letat efter ett foto av Iv-kanonerna med fyren i bakgrunden. Om någon läsare har det enklaste amatörfoto så vore skribenten tacksam för ett lån, köp eller kopia av densamma. Även en skiss eller ritning av ställningen är av intresse. Kontakta redaktören.

Nödlandande Flygande Fästningar b17 och Liberators, som inte kunde repareras, transporterades efter kriget ut på Ljungen och användes som mål för Iv4 och även för att kunna se hur stora skador som uppstod vid träffar med 20 och 40 mm luftvärnskanoner.

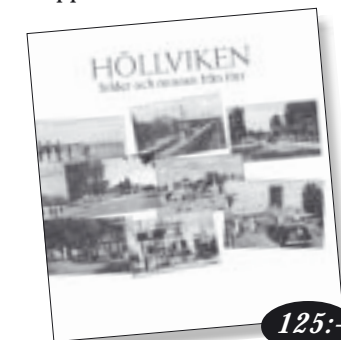
Bilderna är tagna av Nils-Erik Balcke. När han gjorde lumpen i Luftvärnet 1951 fanns inte vraken kvar, så de låg där bara under några år i slutet på 40-talet.

Många skolpågar på Ljungen plockade flygplansdelar som krigssouvenirer. Nedan är det Rolf A som är skattletare 1946. Foto, alla bilder: Nils-Erik Balcke.

Lästips från Calluna

Böckerna finns att köpa på biblioteken i Höllviken och Skanör samt på Bärnstensmuseet i Kämpinge, Falsterbo Museum och Turistbyrån vid Falsterbokanalens samt på ICA-Toppen i Höllviken.

Kulturpenningen till Lars Dufberg

Callunas Kulturpenning för 2001 tilldelas Lars Dufberg.

Amatörhistoriker är den gängse benämningen på en person som inte har historia eller arkeologi som yrke, men ägnar stora delar av sin fritid åt ämnet. För mig är en amatör någon som tror sig veta, medan ett proffs är en, som trots stor kunskap i ämnet, vet att man inget vet utan att forska på djupet. Det är själva strävan mot mer kunskap som skiljer proffset från amatören. Lars Dufberg är alltså ingen amatör utan i högsta grad professionell.

Lars var yrkesverksam som ingenjör på Väg- och Vattenbyggnads Byrån i över fyrtio år och hade uppdrag inom kommunen samt var Riksantikvarieombud på Ljungan 1969-84.

Lars är dock för de flesta på Ljungan mer känd för att under mer än 50 år ha engagerat sig i vår historia. Som ordförande i Falsterbonäsens Museiförening var han med om att utvidga verksamheten med bl.a stadsvandringarna och bevarandet av Andreas Lundbergsgården.

Med ett hundratal artiklar har han berikat tidningar och tidskrifter och har dessutom skrivit flera böcker och skrifter; Falsterbo runt, Från

Skanör till Ljunghusen, Skanör och Falsterbo efter Sillatiden. Skrifter om kyrkorna, posten, fyren och vägnamnen mm.

Lars är nu pensionär och har av sagt sig styrelseuppdrag. Skriver gör han dock fortfarande till fromma för oss som vill veta mera. Bland reklamtidningarnas mera lättflyktiga gods guidar oss Lars genom historien och låter människor och händelser ur Ljungens förgångna stiga fram.

Calluna 2002:

- ÅRSMÖTE på Höllvikens bibliotek med föredrag, torsdagen den 25 april. Utdelning av Callunas Kulturpenning.
- MEDLEMSMÖTE i det fria i form av en utflykt till St. Hammars kyrka onsdagen den 5 juni kl. 18.30. Entre 50 kronor, (medlemmar 30 kr) inkl kaffe och kaka. Guide: Sven Rosborn.
- KANALDAGEN. Som vanligt finns Calluna på plats i juli.
- FALSTERBO HORSE SHOW. Vi kommer även att vara resresenterade vid detta evenemang under onsdagen den 10 juli.
- MARGARETADAGARNA. Kommunen planerar att arrangera marknadsdagarna i Skanör även detta år. Calluna finns på plats på Rådhusstorget.
- FÖREDRAG på Höllvikens bibliotek den 2 september. Bertil Svensson kommer att tala under rubriken "Så kände jag Sten Broman". Entré 50 kr (medlemmar 30 kr). Ett samarrangeman med Bibliotekets Vänner i Höllviken.
- MEDLEMSMÖTE på Höllvikens bibliotek torsdagen den 3 oktober.

På Ljungan ges ut av
Kulturföreningen
Calluna

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Christer Holgersson
Barbro Gunnarsson
Bertil Lundahl
Peter Nilsson

Redaktör

Christian Kindblad, *ChK*
christian.kindblad@holmbergs.biz

Ansvärig utgivare

Ingemar H. Johansson, *IHJ*
ingemar.h.johansson@swipnet.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

Holmbergs, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
V. Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Postgiro

250862-0

Tidningen utkommer
med 3 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN